

ECONOMISCH INLICHTINGENBELEID IN BELGIË: NIEUWE INZICHTEN EN UITDAGINGEN

Derrick Gosselin

Universiteit Gent - Green Templeton College, Oxford

BELGIAN INTELLIGENCE STUDIES CENTRE BISC
Koninklijk Hoger Instituut voor Defensie – Koninklijke Militaire School
Brussel 2 mei 2012

INHOUD

- Inlichtingenbeleid bij grote onzekerheid: Nieuwe Begrippen
- Uitdaging
- Aanbevelingen

INHOUD

- **Inlichtingenbeleid bij grote onzekerheid: Nieuwe Begrippen**
- Uitdaging
- Aanbevelingen

SENSE MAKING

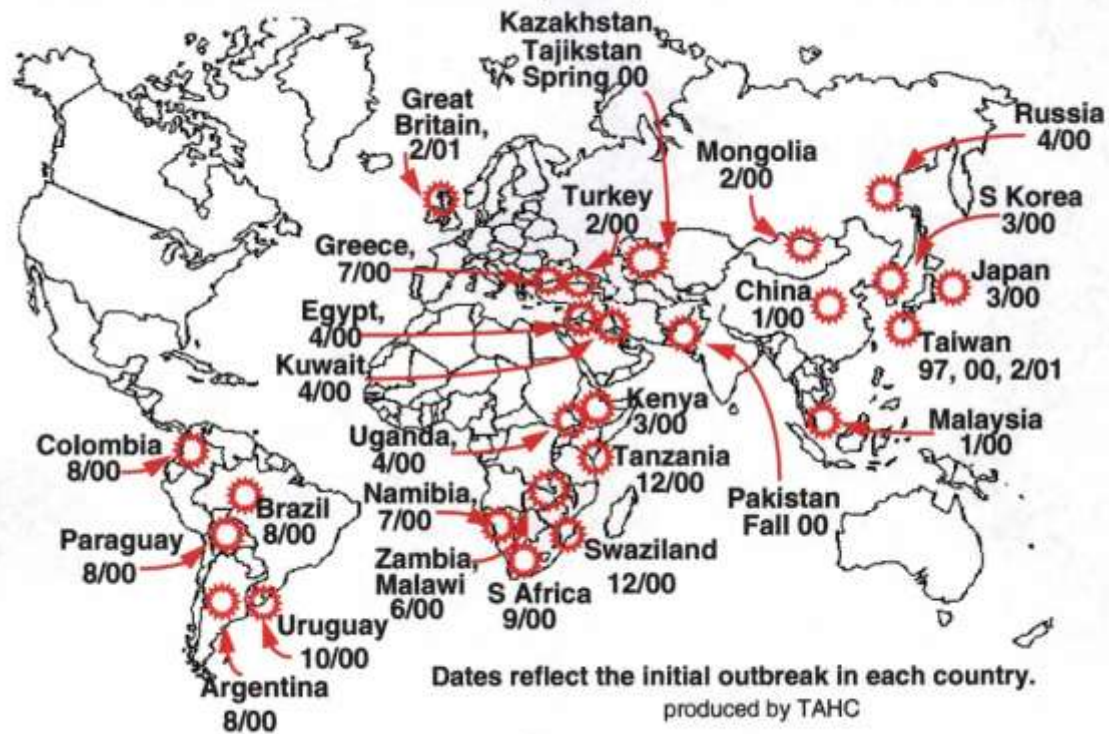
Vietnam: Tết Nguyên Đán (TET) Offensief
30 januari - juni 1968

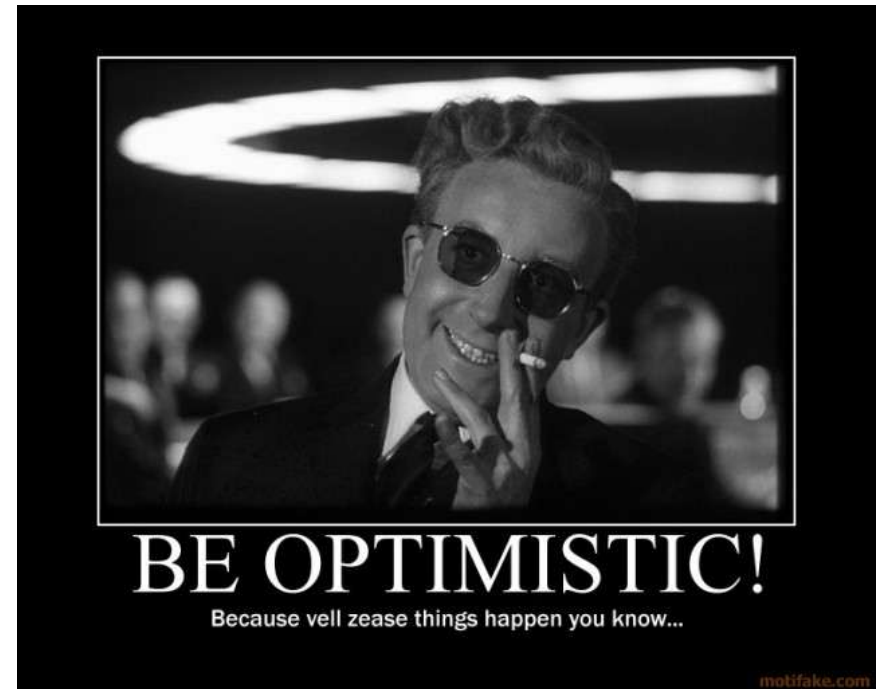
Belangrijkste doelen van het
TET-offensief

DENKEN OVER HET ONDENKBARE

Foot-and-Mouth Disease (FMD) Outbreaks 1/00-2/01

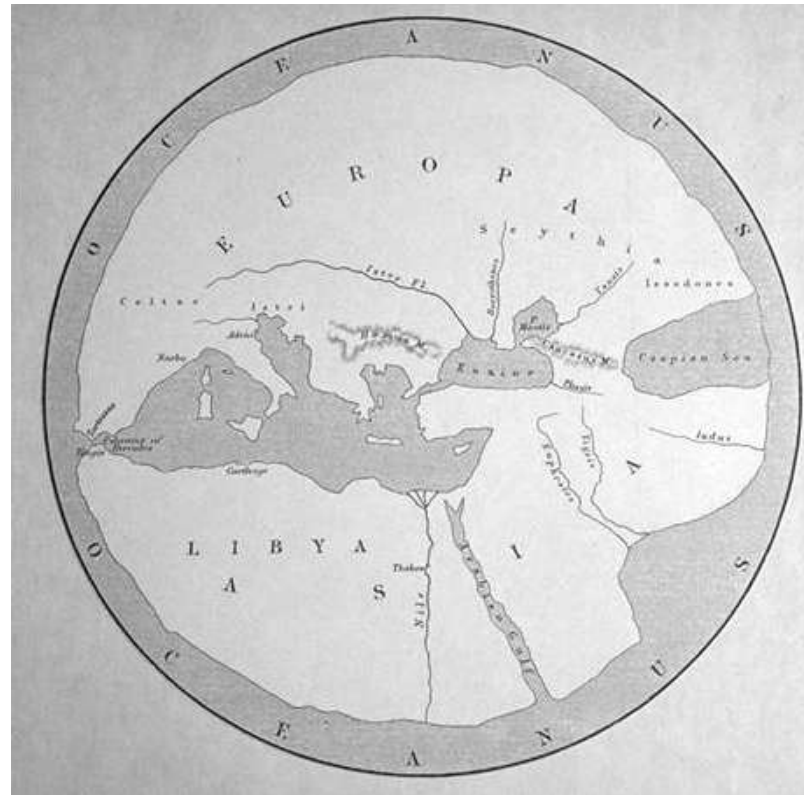

DENKEN OVER HET ONDENKBARE

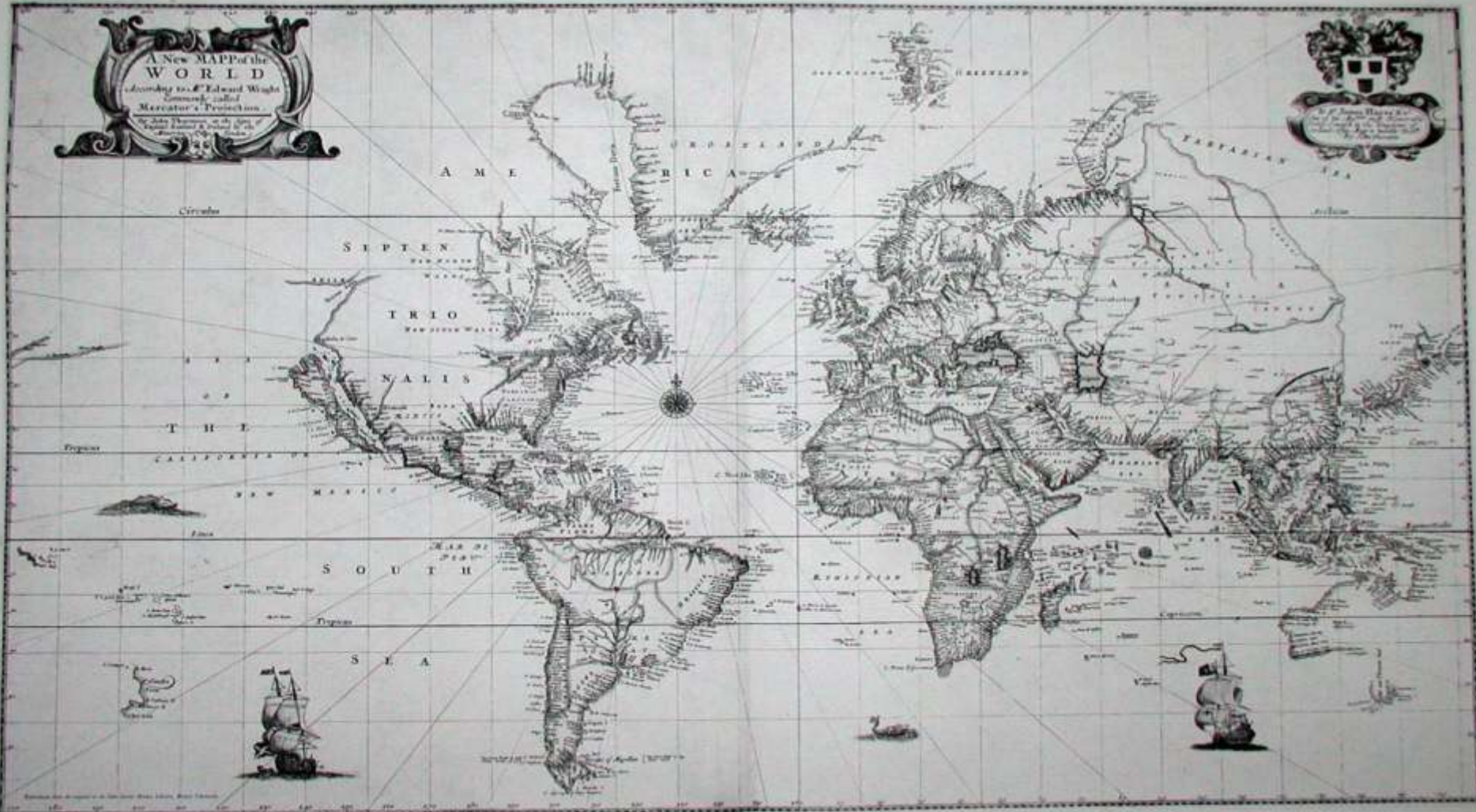

Herman Kahn – Dr. Strangelove (S.Kubrick)

EEN NAAM VOOR ONWETENDHEID

HET GEHEUGEN VAN DE TOEKOMST

HET GEHEUGEN VAN DE TOEKOMST

Kaart van Californië anno 1639
(Johannes Vingboons, Amsterdam 1639) –
© Copyright: American Library of Congress

HET GEHEUGEN VAN DE TOEKOMST

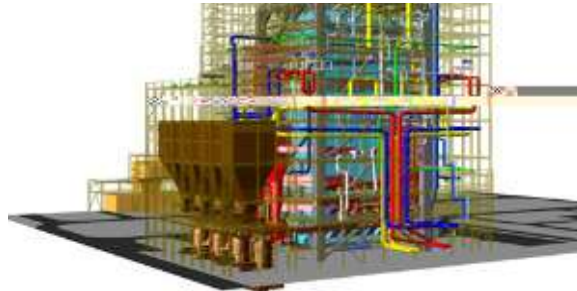

“we perceive something as meaningful if it fits with a memory we have made of an anticipated future”

Professor David Ingvar
‘memories of the future’

OVER *WICKED* PROBLEMEN...

Het probleem met problemen

**Toename complexiteit, onzekerheid, snelheid van verandering
(omgeving)**

OVER *WICKED* PROBLEMEN...

Mensen zien andere omgevingen of zien de omgeving anders

Traditioneel westers schilderij (Venus van Sandro Botticelli):
vind de context rond het individu...

OVER *WICKED* PROBLEMEN...

Mensen zien andere omgevingen of zien de omgeving anders

彩色山水 林 春雪

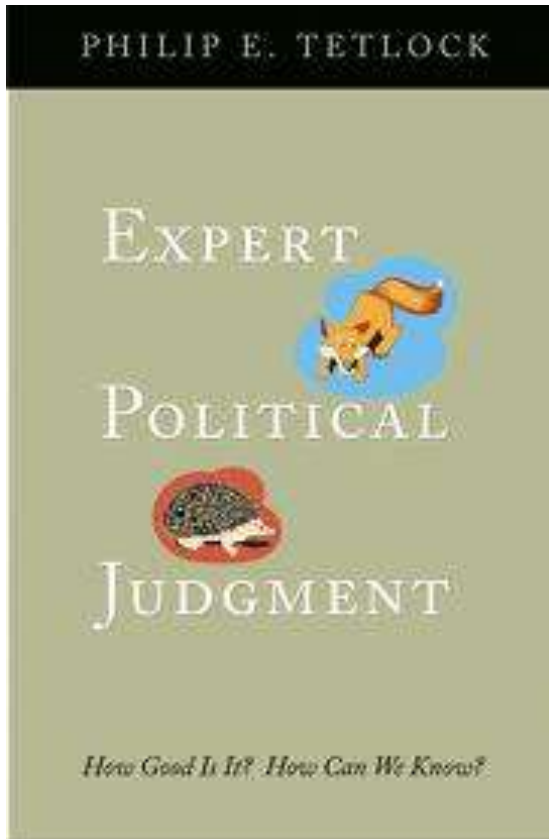
四尺五寸

(女桑アクリル入り)

Traditioneel Chinees Sanshui schilderij (“berg & water”):
vind het individu in de context...

OVER *WICKED* PROBLEMEN...

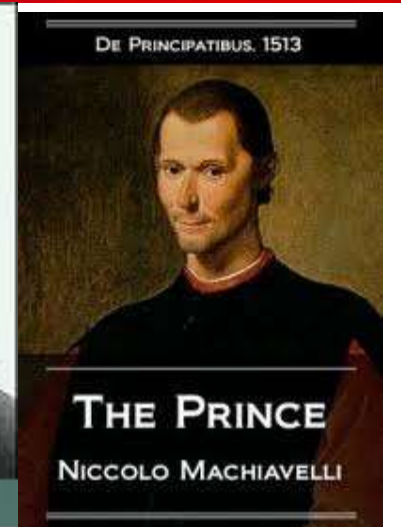
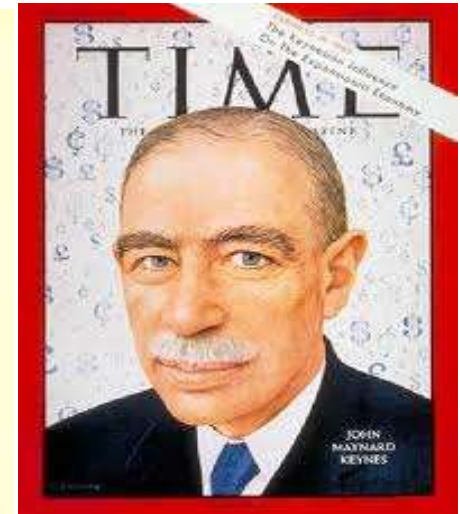
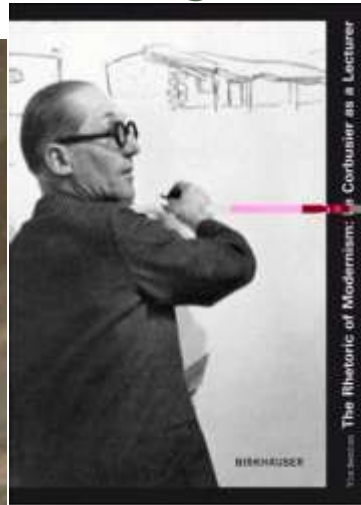
Over 'egels' en 'vossen'

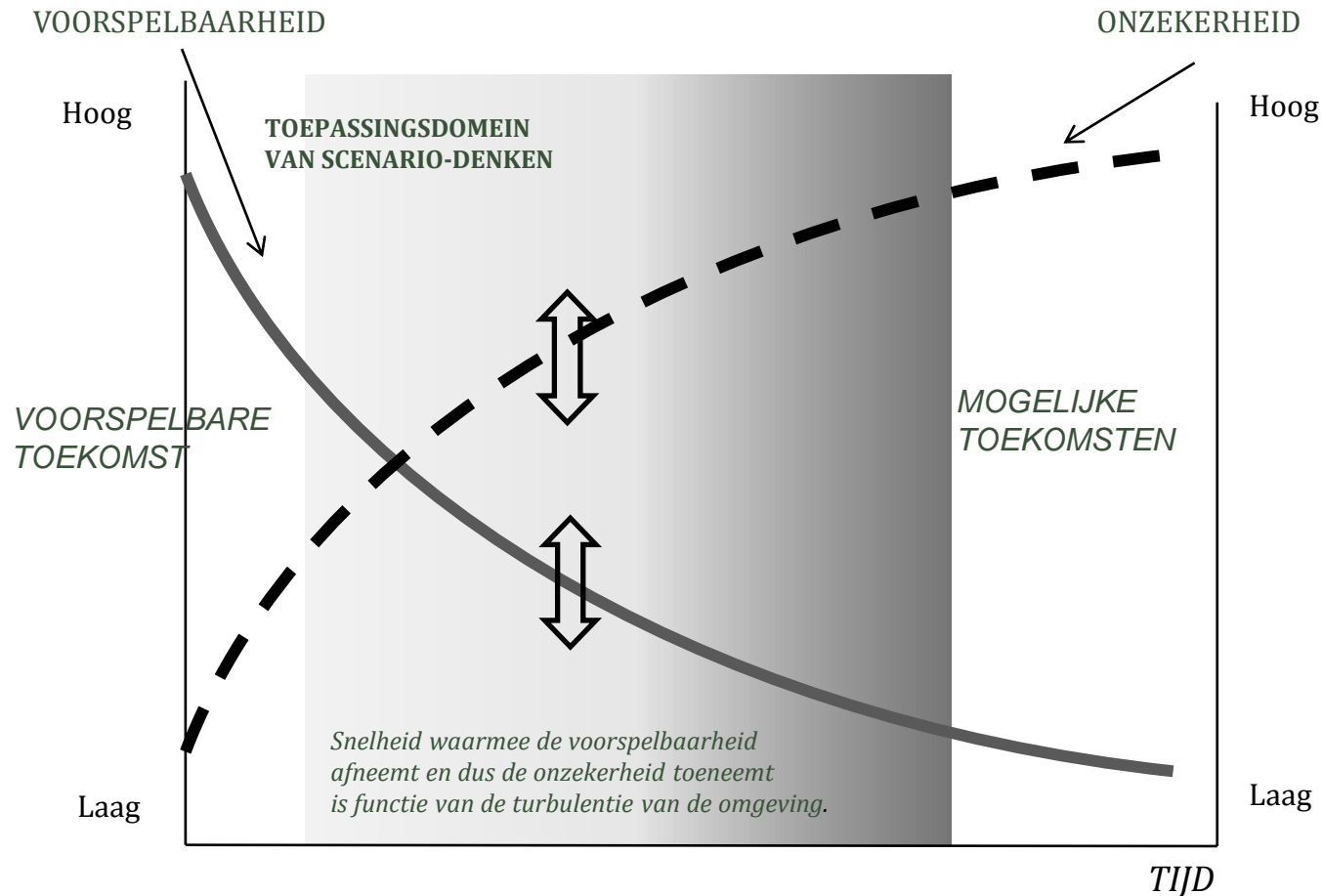
Professor Philip Tetlock

OVER WICKED PROBLEMEN...

Over 'egels' en 'vossen'

ONZEKERHEID VERSUS VOORSPELBAARHEID

BEPERKINGEN OM TE LEREN UIT DE TOEKOMST

We kunnen de toekomst niet voorspellen omdat we geen experimenten in de toekomst kunnen doen.

$$P(A|B) = \frac{P(B|A)P(A)}{P(B|A)P(A) + P(B|A^c)P(A^c)}$$

Een scenario is een chronologische beschrijving (draaiboek) van een reeks gebeurtenissen. Het is een samenhangend geheel van veronderstellingen dat de basis vormt voor toekomstprojecties. Een toekomstprojectie is een beschrijving van een mogelijke, waarschijnlijke of plausibele toekomst.

Reverend Thomas Bayes, FRS
1702-61

SAMENVATTING NIEUWE BEGRIPPEN

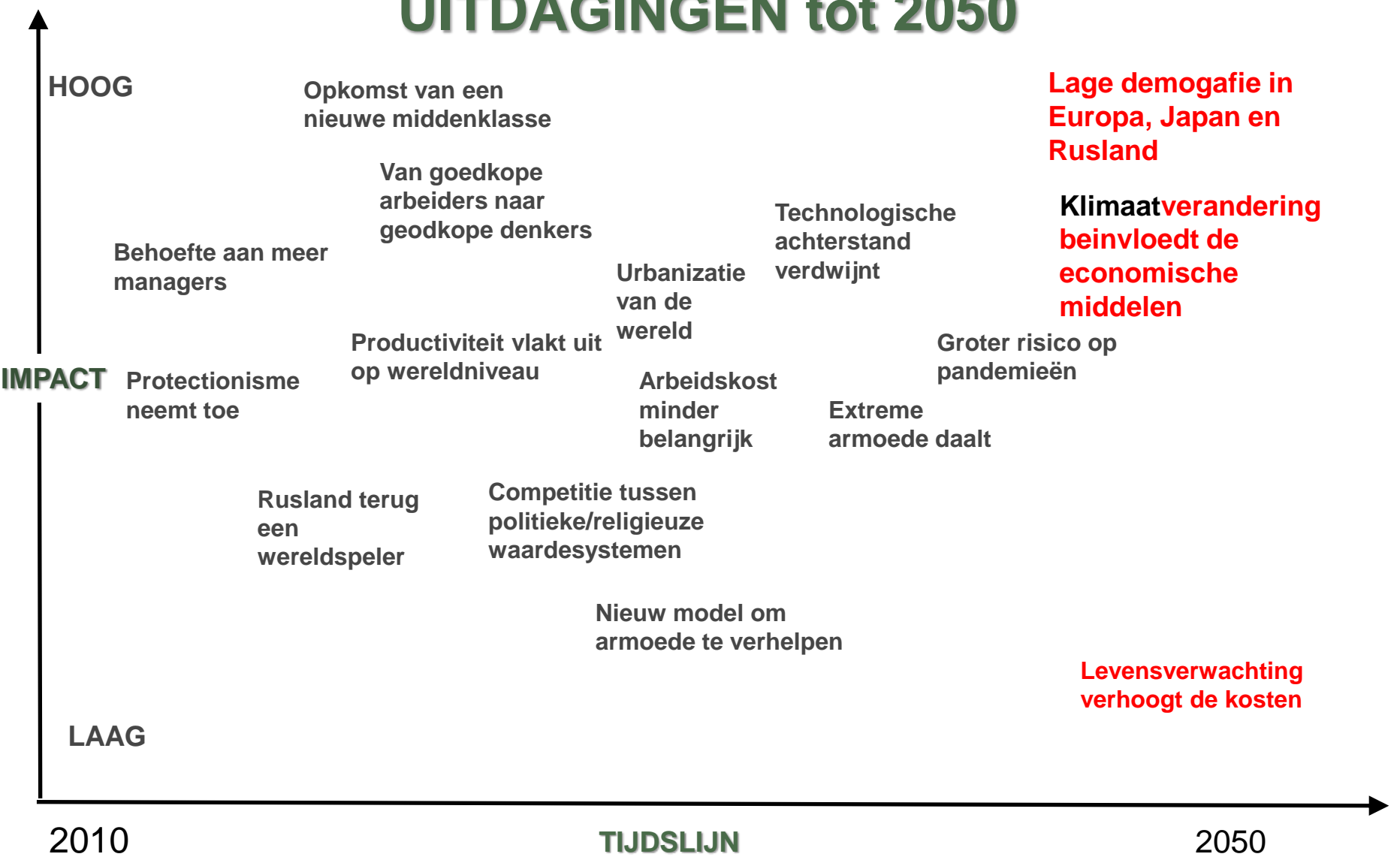
- **Sense Making:** meerdere visies op voorhand bedenken.
- **Memory of the Future:** onze visie bepaalt wat we zien en niet zien.
- **Wicked Problems:** Problemen die echt relevant hebben geen oplossingen
- **Cultuur 1:** Theorema van Bayes: nieuwe informatie – nieuwe positie: Positie verandert met nieuwe gegevens
- **Cultuur 2:** Het grote gelijk zorgt voor het grote probleem (vossen vs. egels)

INHOUD

- Inlichtingenbeleid bij grote onzekerheid: Nieuwe Begrippen
- **Uitdagingen**
- Aanbevelingen

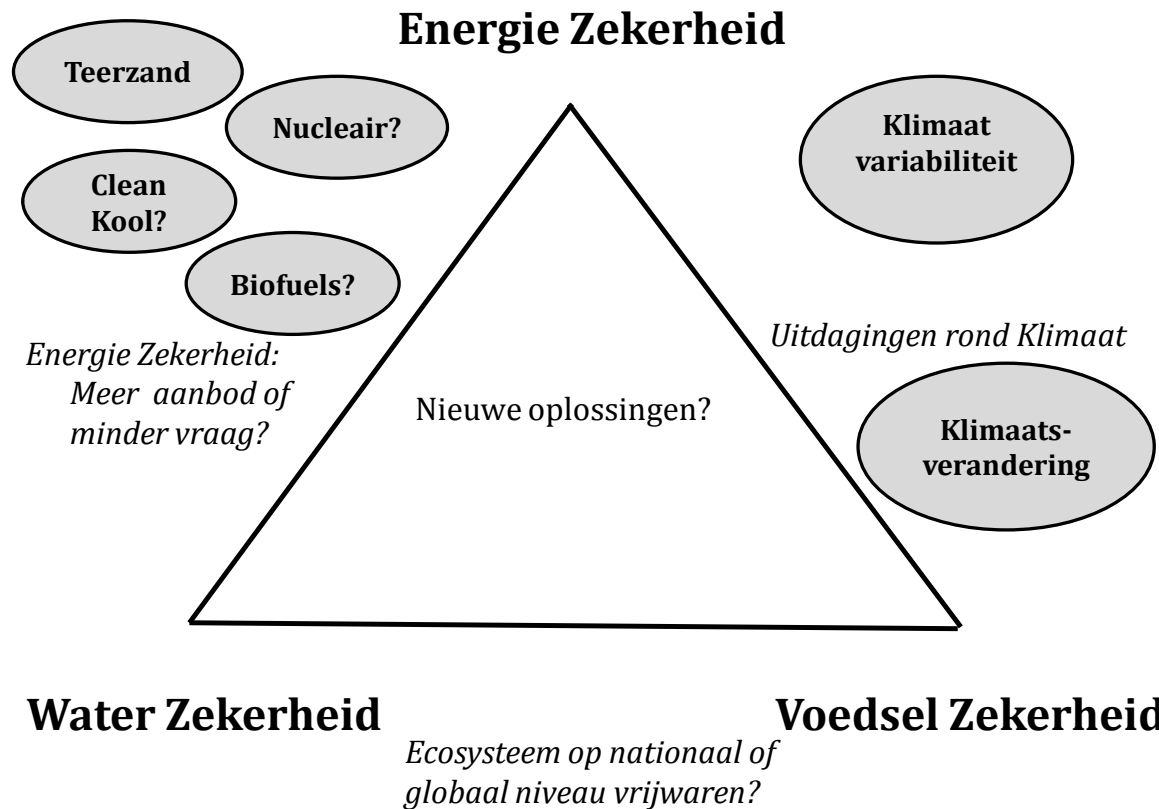
UITDAGINGEN tot 2050

10 BELANGRIJKSTE UITDAGINGEN 2050: CLEAN & SUSTAINABLE

- **Energievoorziening** op langere termijn (“Clean & Sustainable”)
- **Bio-industriële revolutie**: Manufacturing & Transport (“Clean & Sustainable”)
- **Human Brain** (behoud van capaciteiten bij verouderen)
- **Voedsel – Water – Energie**
- “Sustainable” **steden**: architectuur, planning, veiligheid
- Bouwen van nieuwe wetenschappelijke instrumenten en methoden
- Scheppen van **groei en werkgelegenheid**
- Uitbouwen en gebruiken van **ruimtevaart**
- Uitbouwen van onze kennis van **biotechnologie**
- **Wereldwijde democratie** en politieke aansturing (Governance)

HOE ONZEKERDER DE TOEKOMST HOE MEER NOOD AAN VOORUITDENKEN

VLAANDEREN: SOC's (Strategische Onderzoekscentra)

- **VIB: Vlaamse Instituut voor Biotechnologie**

- 1250 Wetenschappers
- 150 bedrijven – 30.000 werknemers – 13000 Km²
- wereldniveau publicaties
- wereldtop met spin-offs (Cropdesign, Ablynx, Devgen)

- **IMEC**

- Toonaangevend in oa Nano Technologie & Nano Electronica
- Grootste onafh. onderzoekscentra van Europa
- Tal van Spin offs

THE GLOBAL COMPETITIVENESS INDEX (WEF) 2010–2011

1. **Switzerland**
2. **Sweden**
3. **Singapore**
4. United States
5. Germany
6. Japan
7. **Finland**
8. **Netherlands**
9. **Denmark**
10. Canada
11. Hong Kong SAR
12. United Kingdom
13. Taiwan, China
14. **Norway**
15. France
16. Australia
17. **Qatar**
18. **Austria**
19. **Belgium**
20. Luxembourg

*Directe relatie tussen structureel
overheidstoekomstdenken en welvaart*

PROBLEEMSTELLING

Ontwikkelde economie is afhankelijk van groot aantal onderlinge interacties tussen **Activa**

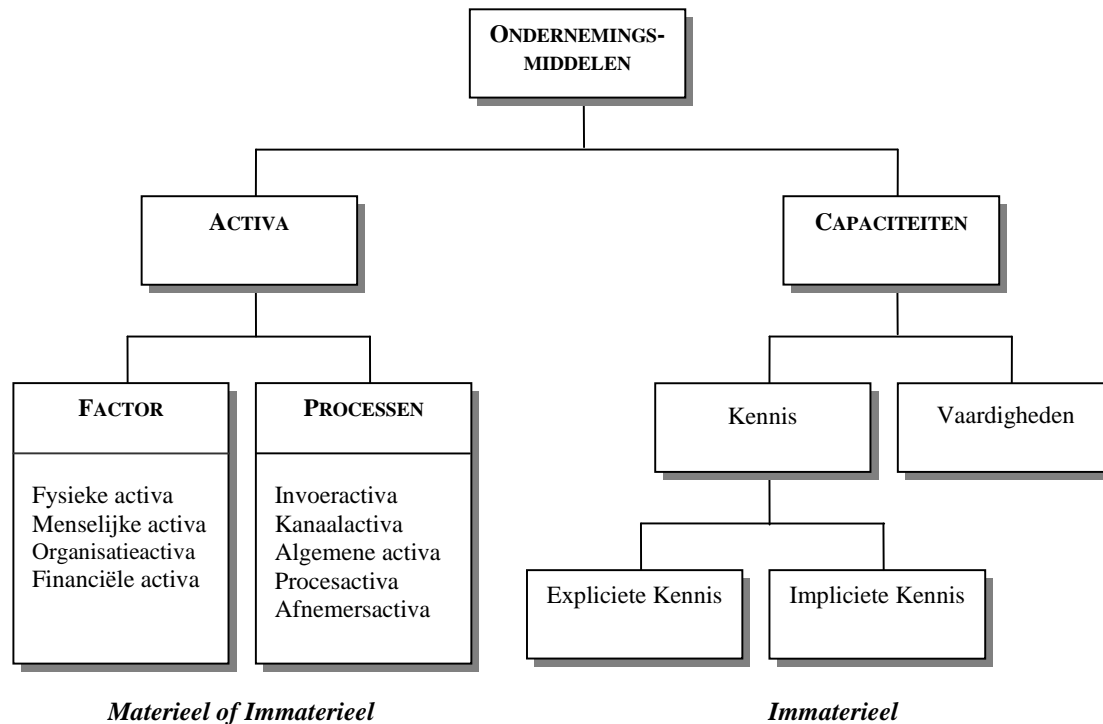
- materiele activa
- immateriële activa

Kritieke Immateriële Activa verklaren verschil in welvaart tussen landen.

- Cultuur
- Instellingen
- Democratische waarden

Theoretische Fundamenten: Micro-economische benadering van ondernemingsmiddelen

Ondernemingsmiddelen: conceptueel classificatie schema

Bron: Gosselin (2002: 97)

DEFINITIE VAN ONDERNEMINGSMIDDELEN

Ondernemingsmiddelen:

“zijn het geheel van activa en capaciteiten waarover een onderneming beschikt door directe of indirecte toegang en die toelaten zowel een strategie te formuleren als te implementeren die leidt tot het verwerven van een verdedigbaar concurrentievoordeel”.

Activa:

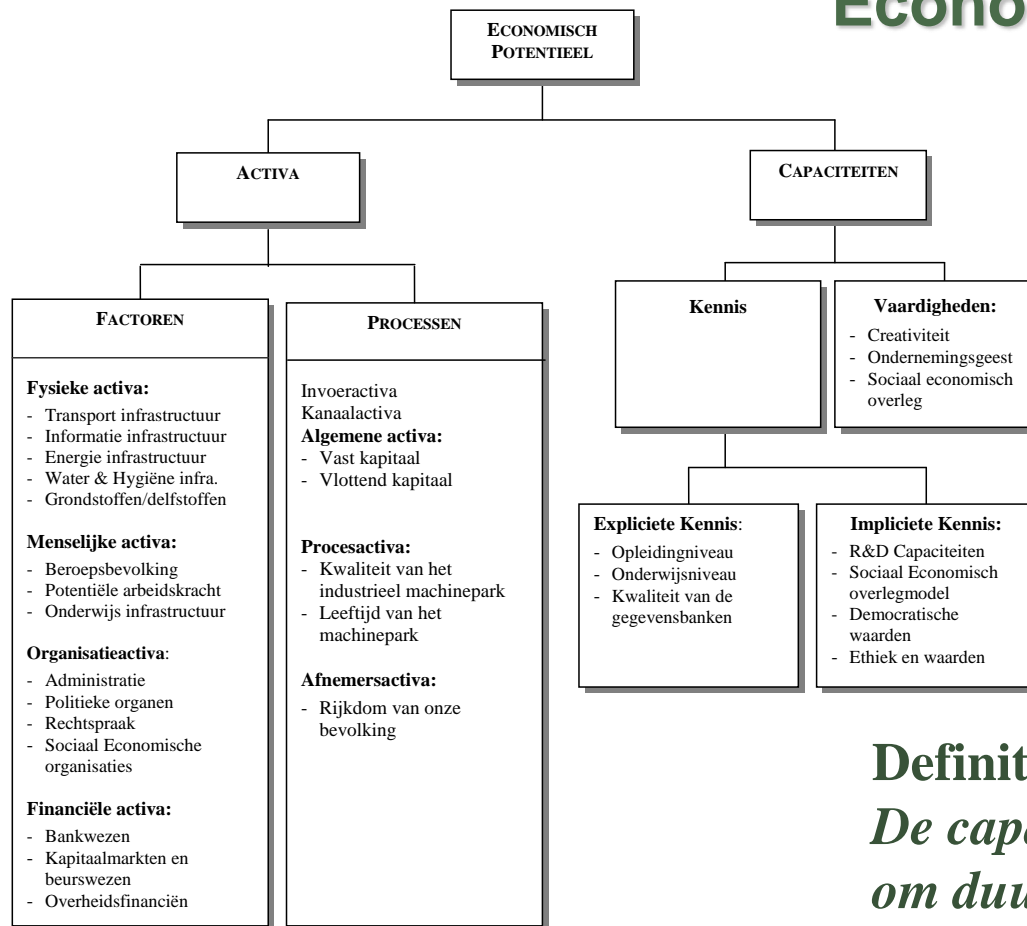
“Het geheel van de materiële en immateriële kapitaalmiddelen waarover een onderneming directe of indirecte toegang heeft” (d.w.z. de kapitaalmiddelen die een onderneming heeft opgebouwd)

Capaciteiten:

“Het geheel van de accumulatieve kennis en complexe bundels vaardigheden die via organisatieprocessen het mogelijk maken de activa productief in te zetten om zo verdedigbare concurrentievoordelen op te bouwen”.

Determinanten van het Economisch Potentieel van een Land

Definitie van Economisch Potentieel *EP*

Definitie van *EP*:
De capaciteit van een land of regio om duurzaam welvaart te scheppen

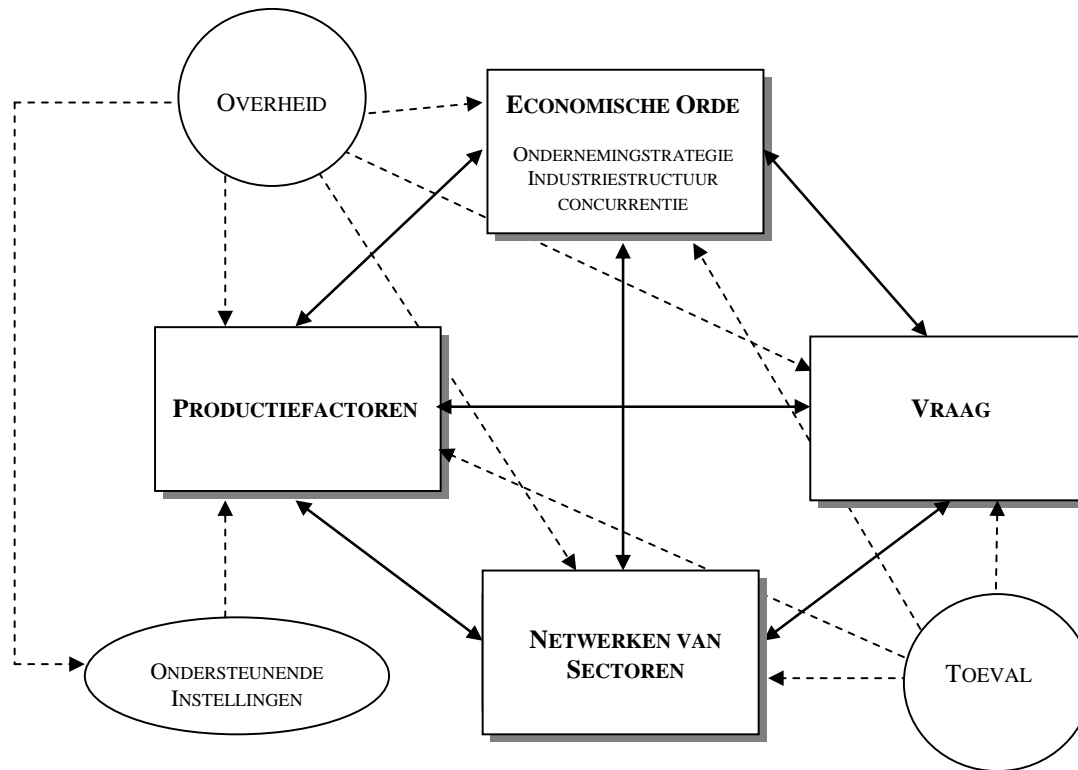
Materieel of Immaterieel

Source: Gosselin, Leysen, Verbeke, EJIS, 2007

Immaterieel

THEORETISCHE FUNDAMENTEN: MACRO-ECONOMISCHE BENADERING VAN WELVAART

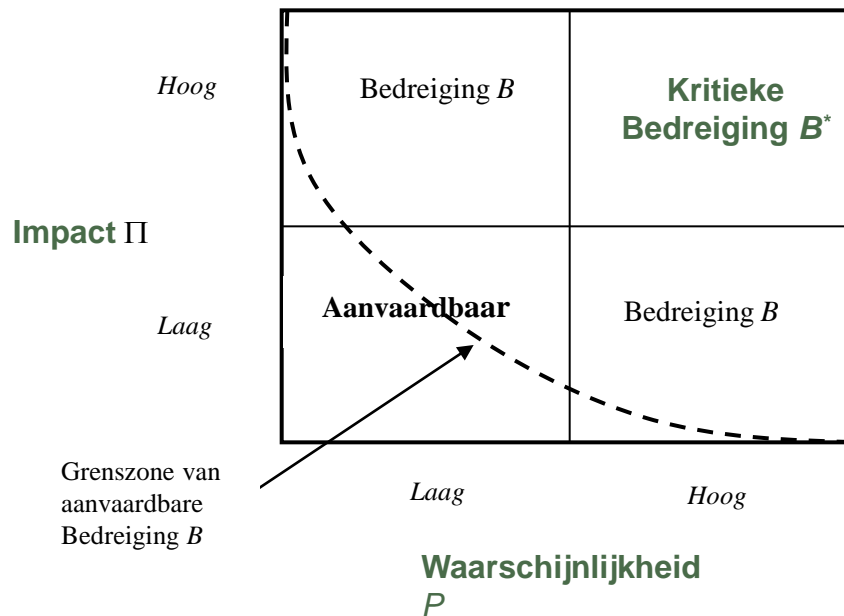
Determinanten van Concurrentievoordeel van een Land

Bron: Porter (1990, 1998) – uitgebreide model.

CLASSIFICATIE VAN BEDREIGINGEN

Relatie tussen Impact Π en Waarschijnlijkheid P

Source: Gosselin *et al.* EJIS, 2007

KRITIEKE INFRASTRUCTUUR KI

Type Infrastructuur	Sectoren en Systemen
Informatie en Communicatie	Telecommunicatie ⁽²⁾
	Internet
	Publieke computer/ Rekencentra overheid
Fysieke distributie	Snelwegen
	Havens
	Spoorwegennet
	Waterwegen
	Pijpleidingen
	Luchthaven/transport
	Metrolijnen & massatransport
	Vrachtwagenvervoer
	Afleveringsdiensten & logistiek & post
Energie	Elektriciteitsgeneratie/transport/distributie ⁽¹⁾
	Aardgas
	Olie
	Steenkool
Bank en Financieuzen	Banken
	Financiële diensten
	Investeringsondernemingen
	Betaalsystemen
	Aandelen
	Aandelenbeurs
Vitale menselijke diensten	Watervoorziening ⁽³⁾
	Hulpdiensten (Politie, MUG, Medisch)
	Overheidsdiensten

Source: Gosselin *et al.* EJIS, 2007

OVERZICHT INTERNATIONALE INSTELLINGEN

LAND	INSTITUUT	OPMERKINGEN	IvT
OCDE	International Futures Programme	Advisory Unit Sec. General	
Europe	Institute for Prospective Technological Studies (IPTS)	Focus op Technology	
	European Science Foundation (ESF)		
Netherlands	Netherlands Scientific Council for Government Policy (WRR)	Rapporteert aan de Premier	
France	Centre d'Analyse Strategique	Rapporteert aan de Premier	
	Centre d'Etude et de Prospective Stratégique	NGO relationship EU	
	Futuribles	Een van de eerste instituten – Bertrand de Jouvenel - Privaat	
UK	Foresight Programme	Rapporteert aan de Premier via de Chief Scientific Advisor	
	Strategy Unit – Number 10	Rapporteert aan de Premier	
Switzerland	Institute of the Future	Rapporteert aan de Premier	√
USA	Institute for Alternative Futures	Privaat	
	Hudson Institute	Een van de eerste instituten (1961) – Herman Kahn	
	Institute of the Future	Privaat	
	Global Future Forum	In oprichting door CIA – focus op veiligheid	√
Denmark	Copenhagen Institute for Future Studies	Privaat	
Sweden	Institute for Future Studies	Semi Overheid. Funded by Government	
China	Chinese Academy of Science (Recent start up)	Prof. Lou – rapporteert aan Nr 2 van de Partij – 15Milj \$/year	√
Singapore	Center for Foresight Policy	Beste in de Wereld	√

PROGRAMMAS (2007-2011)

NETHERLANDS	FRANCE	UK
Policy, information and technology	France 2025	<u>Intelligent Infrastructure Systems »</u>
Choice, behavior and policy	Companies in crisis	<u>Mental Capital and Wellbeing</u>
The Netherlands in the world	Sustainable Growth	<u>Sustainable Energy Management and the Built Environment</u>
Development aid in times of globalization	Family and Education	<u>Tackling Obesities: Future Choices</u>
Practices of exploration of the future	Government & Public Services	<u>Global Food and Farming Futures</u>
Future public government	Scientific Foresight	<u>Land Use Futures</u>
Safety	Future of France in a Global Economy	<u>Flood and Coastal Defence</u>
Religion and the public domain		<u>Cyber Trust and Crime Prevention</u>
<u>School dropout</u>		<u>Brain Science, Addiction and Drugs</u>

SAMENVATTING: UITDAGING ?

- Waar worden in België of in Vlaanderen **strategische toekomstdebatten** gevoerd om een visie te vormen over de impact van de toekomstige omgeving op onze welvaart en de eraan gekoppelde **bedreigingen**?
- Waar wordt de **context** gevolgd zodat **zwakke signalen** van veranderingen voor ons toch duidelijk worden en ons toelaten vroegtijdig bij te sturen?
- Hoe ons organiseren om dit praktisch en optimaal te organiseren?

Inhoud

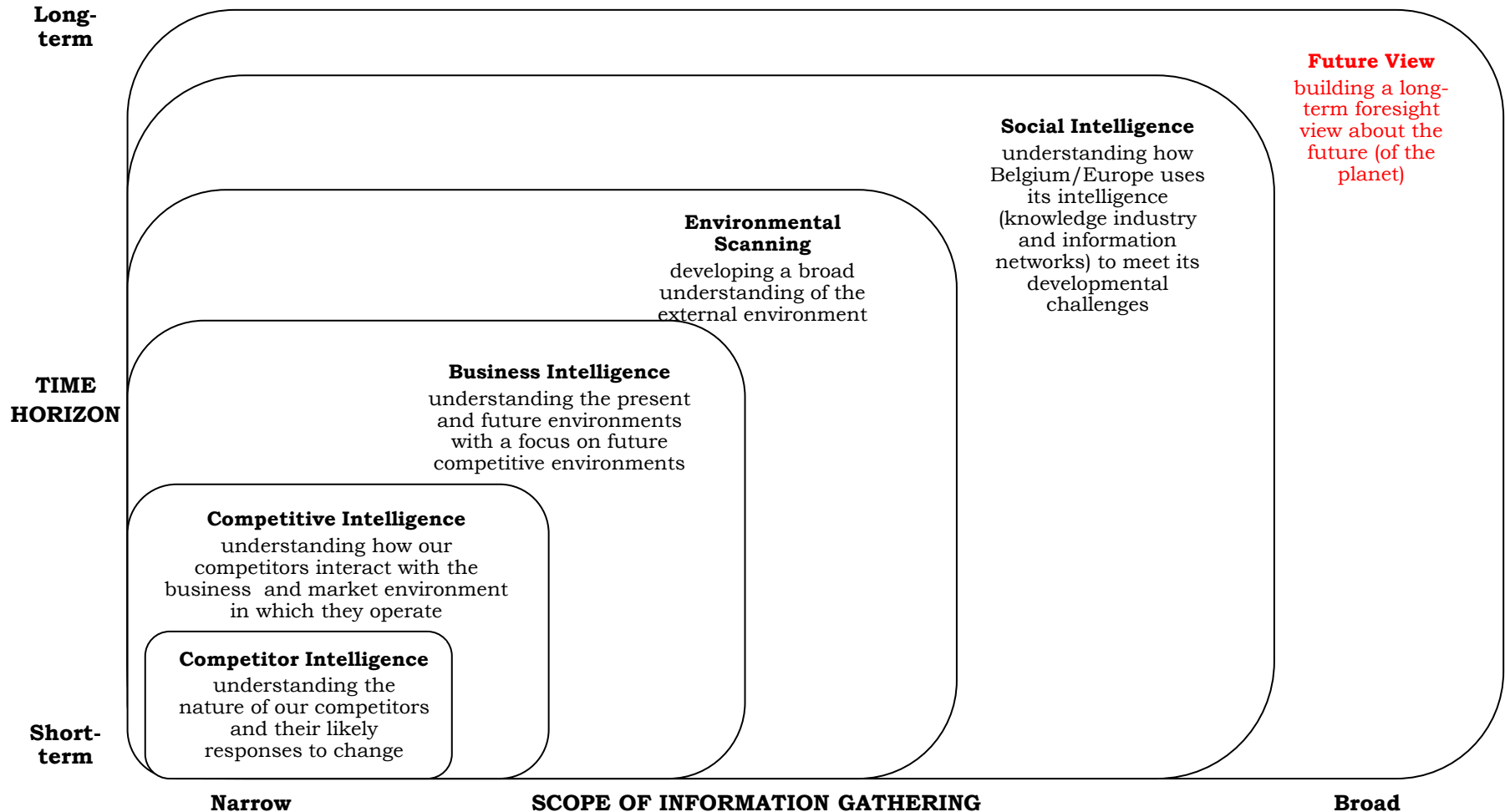
- Inlichtingenbeleid bij grote onzekerheid: Nieuwe Begrippen
- Uitdagingen
- **Aanbevelingen**

AANBEVELING

**UITBOUWEN VAN EEN
PROACTIEVE COORDINERENDE
ECONOMISCHE INLICHTINGENBELEIDSCEL
GESTEUND OP METHODEN VAN TOEKOMSTDENKEN
MET OOG VOOR ECONOMISCHE BESCHERMING
(MATERIEEL & IMMATERIEEL) EN STEUN AAN
BEDRIJVEN BIJ INTERNATIONALE ONTWIKKELING
(CONCURRENTIEPOSITIE)**

NIEUWE TYPES VAN TOEKOMSTDENKEN (OMGEVINGSONDERZOEK)

Adapted from Choo, Information Management for the Intelligent Organization, 1998

PROACTIEF TOEKOMSTGERICHT INLICHTINGENBELEID

Politiek initiatief voorbereiden/nemen

- **Prioriteitenagenda:** het samenbrengen van academici en (politieke en economische) beleidsvoerders om de prioriteiten vast te leggen: Rol voor KHID, KMS, ID
- **Coördinatieorgaan:** oprichten om klassieke en nieuwe visies op economisch inlichtingenbeleid uit te bouwen
- **Middelen:** (middelen, prioriteiten, structuren, fondsen, opleiding, logistiek, dienstverlening (KT & LT))
- **Internationale contacten** en networking

AANBEVELINGEN

WIE ?

- Veiligheid van de Staat
- Federaal Planbureau
- NBB
- Militaire Veiligheidsdiensten
- Beroepsverenigingen

Initiatief ?

- Diensten van de Eerste Minister
- Ministerie van Economische Zaken
- Ministerie van Binnenlandse Zaken
- Ministerie van Justitie (VSE)

SUCCESSFACTOREN

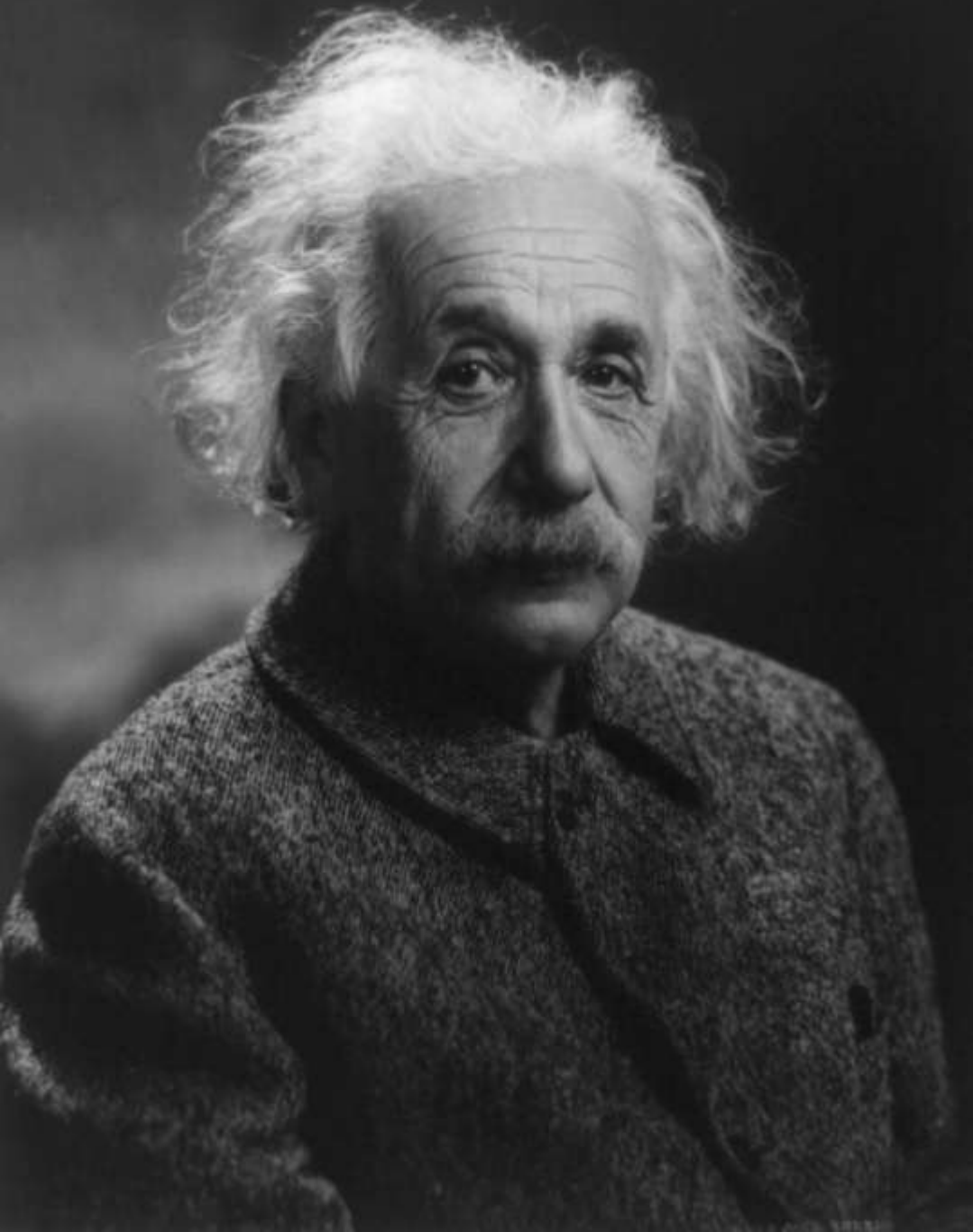
- Niet effectief en efficiënt zonder **politieke betrokkenheid**: steun, initiatief, implicatie.
- **Wettelijke basis** waarborg voor onafhankelijkheid.
- Focus op **multi-disciplinariteit** (>5 disciplines), **Lange termijn** (>5 jaar), belangrijke problemen en uitdagingen.
- **Opleiding** en wetenschappelijke ondersteuning is essentieel (achterstand met andere landen).
- Mensen, locatie, communicatie en visibiliteit, funding.
- Binnen het juiste **juridisch kader** handelen: EU wetgeving op oneerlijke concurrentie.

***“Ce qui est nécessaire
n’est jamais ridicule”***

Cardinal de Retz
(1613-1679)

***“We can't
solve
problems by
using the
same kind of
thinking we
used when we
created them.”***

GREEN TEMPLETON COLLEGE REUNION, 25TH SEPTEMBER 2010

高思林 (Gao Si Lin)

EM: Derrick.Gosselin@UGent.be

TW: [@DPGOSSELIN](https://twitter.com/DPGOSSELIN)

DANK VOOR UW INTERESSE